

2. Дмитриев П. А. Сложноподчиненное предложение с придаточным определительным в современном сербохорватском языке: автореф. дис. на соискание учен. степени кандидата филол. наук: спец. 10.02.03 «Славянские языки» / П. А. Дмитриев. – Л., 1995. – 27 с.

3. Дніпровська Н. Я. Синтаксис сполучникового складного речення української народної казки (на матеріалах казок, записаних у другій половині XIX ст. на території Полтавщини і Київщини і вміщених у збірках І. Рудченка і П. Чубинського): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. Я. Дніпровська. – Харків, 1954. – 251 с.

4. Заскалета В. П. Структурні та семантичні особливості речень зі сполучним «иже» з граматично незавершеним оформленням відносною означальною підрядності (на матеріалі пам'яток XI–XIII ст.) / В. П. Заскалета // Проблеми зіставної семантики. – 2013. – Вип. 11. – С. 81–85. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pzs_2013_11_16.

5. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови [Текст]: навчальний посібник / М. У. Каранська. – Київ : НМК ВО, 1992. – 400 с.

6. Матвіяс І. Г. Діалектна основа синтаксису в українській літературній мові / І. Г. Матвіяс // Мовознавство. – 2007. – № 1. – С. 38–46.

7. Мкртычева М. А. Определительные придаточные в современном русском языке: дис. на соискание учен. степени кандидата филол. наук: спец. 10.02.02 «Русский язык» / М. А. Мкртычева. – Л., 1995. – 27 с.

8. Пліско К. М. Означальні підрядні речення в сучасній українській літературній мові: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / К. М. Пліско. – Харків, 1957. – 267 с.

9. Скоропада О. А. Місце підрядного означального у відношенні до головного речення в українській мові (На матеріалі пам'яток XIV – XVIII ст.) / О. А. Скоропада // Пит. укр. мовознавства. Кн. 1. – Львів : Львів. ун-т, 1956. – С. 59–75.

10. Ярмоленко Т. С. Складнопідрядні речення в пам'ятках ділового українського письменства XVI ст. (Підрядні означальні та підрядні додаткові речення): дис. на здобуття канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. С. Ярмоленко. – К., 1954. – 341 с.

УДК 811.111'373.43:81'25

Н. П. Білоус, Н. В. Новохатська,

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ 2015-2017 РОКІВ

Стаття визначає поняття неологізму, узагальнює наукові підходи та аспекти до вивчення новоутворень, встановлює основні типи неологізмів за способом словотвору та подає їх характеристику. У дослідженні виявлено та проаналізовано способи адекватного перекладу англійських неологізмів українською мовою.

Ключові слова: неологізм, деривація, аббревіація, телескопія, епоніми, спосіб перекладу, транслітерація, транскрибування, калькування, дескриптивна перифраза, пряме включення.

СПОСОБИ ПЕРЕВОДА АНГЛИЙСКИХ НЕОЛОГИЗМОВ 2015-2016 ГОДОВ

Статья определяет понятие неологизма, обобщает научные подходы и аспекты к изучению новообразований, устанавливает основные типы неологизмов в соответствии со способом словообразования и характеризует их. В исследовании обнаружены и проанализированы способы адекватного перевода английских неологизмов на украинский язык.

Ключевые слова: неологизм, деривация, аббревиация, телескопия, эпоним, способ перевода, транслитерация, транскрибирование, калькирование, дескриптивная перифраза, прямое включение.

WAYS OF TRANSLATION OF THE ENGLISH NEOLOGISMS DATED 2015-2017

The article is devoted to the notion of English neologisms. It defines this linguistic phenomenon as a word or word combination, used in the language in a specific period to denote something new or to acquire a new meaning in addition to existing ones. Derivation, abbreviation, blending, eponymy are the main productive ways of forming neologisms. Transliteration, transcribing, loan translation, descriptive translation and direct insertion constitute five ways of translating English neologisms into the Ukrainian language. A professional translator does not only render the meaning of a neologism but also creates its equivalent in the target language in order to enlarge its vocabulary. Thus, to be brief and unambiguous, one-component neologisms are conveyed via the transliteration or transcribing with explication. Loan translation is employed for multi-component lexemes. If it is impossible to use the above mentioned three ways the descriptive translation is suitable.

Key words: neologism, derivation, abbreviation, blending, eponym, way of translation, transliteration, transcribing, loan translation, descriptive translation, direct insertion.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Свідченням постійних змін у мові є виникнення неологізмів, які передусім відображаються, засвоюються та закріплюються у мові ЗМІ. З розвитком інформаційних технологій в останні роки фокус вивчення неологізмів змістився на нові форми мовного спілкування. Зокрема на перший план вийшли такі прогресивні форми, як чати, соціальні мережі, Інтернет статті з можливістю коментувати новини і отримувати відповіді на свої висловлення, що, в свою чергу, призводить до появи низки нових понять та реалій, які потребують вірного перекладу. Отже, **актуальність** роботи зумовлена швидким поповненням лексичного складу англійської мови на тлі розвитку електроніки, комп'ютерних технологій, наукових відкриттів та міжнародного співробітництва у сфері бізнесу, а також необхідністю адекватної передачі новоутворень для їх розуміння представниками інших мовних спільнот.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Неологізми вивчалися у функціональному (О. В. Волостих, В. А. Голець), екстралінгвістичному (І. М. Чурилова), психолінгвістичному (С. І. Тогоєва, В. В. Петров), соціолінгвістичному (Л. П. Крисін, О. Д. Дуліченко) та прагматичному (О. І. Дзюбіна) аспектах тощо. В останні роки неологізми досліджуються також за допомогою комплексного підходу, що включає аналіз семантичних, стилістичних, комунікативно-прагматичних, психолінгвістичних особливостей дискурсів певних політичних діячів та політиків (А. П. Мін'яр-Белоручева). Переклад неологізмів став предметом досліджень Н. Драбов, К. Є. Петрової, В. В. Шубіна.

Метою статті є визначення способів перекладу англійських неологізмів 2015–2017 років українською мовою.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних **завдань**:

- 1) здійснити вибірку неологізмів з періодичних видань 2015–2017;
- 2) уточнити поняття неологізму;
- 3) класифікувати неологізми за словотвірними характеристиками;
- 4) встановити способи перекладу неологізмів українською мовою.

Матеріал дослідження складають Інтернет-ресурси та періодичні видання за 2015-2017 роки, а також словники Merriam-Webster, Oxford Dictionary та Urban Dictionary.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначає О. О. Селіванова у термінологічній енциклопедії «Сучасна лінгвістика»: «Неологізм – слово чи сполука, використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття в новому значенні й усвідомлюються як такі носіями мови» [9, с. 417].

За даними Етимологічного словника англійської мови, лексему Neologism (від фр. néologisme, neo + гр. logos «слово» + ism) на позначення «практики інновації в мові» вперше застосовано у 1772 році при перекладі з французької мови [13]

Основними продуктивними способами творення неологізмів є наступні:

1. **Деривація** – процес творення одних мовних одиниць (дериватів) на базі інших, що вважаються вихідними, шляхом «розширення» кореня за рахунок афіксації [11, с. 129]. Деривація передбачає суфіксацію та префіксацію. Наприклад, agender (someone without gender), brexiteer (a person who is in favor of the United Kingdom withdrawing from the European Union). За дослідженням А. П. Мін'яра-Белоручевої [6, с. 36], грецьке слово – philia, що перейшло у розряд англійського суфікса, завжди мало позитивне забарвлення і знаходилося в позитивній зоні шкали оцінки. Неологізм, створений шляхом зрощення даного суфікса з кореневою основою також набуває позитивного забарвлення і відображає приємне відношення до позначуваного. Так, наприклад, функціонують linguaphile (a language and word lover), neophile (a person who likes everything that is new). Суфікс -phobia в англійській мові має негативне трактування і шляхом поєднання з коренем іншого слова поширює на нього свою негативну конотацію. Наприклад, pedagogophobia (the irrational fear of teachers), glutenophobia (the irrational fear of gluten), Americaphobia (irrational fear of, aversion to, or discrimination against America or Americans), agnostophobia (fear of the unknown).

2. **Абревіація** – створення одиниць вторинної номінації, в основі якого є скорочення повного джерела мотивації [5; 2]. Абревіація є поширеним словотворчим процесом, внаслідок якого багатоконпонентні назви, що часто складаються з 5–6 слів, скорочуються з метою полегшення комунікації. Через стислість плану виразу абревіатури часто використовуються у мові друкованих засобів масової інформації [10]: ISIS (Islam State of Iraq and Syria), MLG (Major League Gaming), wtf (where's the food), wnl (within normal limits).

3. **Телескопія** – процес, при якому нове слово виникає зі злиття повної основи одного слова зі скороченою основою іншого або ж зі злиття скорочених основ двох слів. [7, с. 54]. Телескопічне слово є результатом створення специфічного концепту, утвореного завдяки поєднанню як мінімум двох відомих концептів і вираженого шляхом злиття лексем. Під телескопією О. О. Селіванова розуміє особливий тип компресивного словоскладання шляхом поєднання двох слів, що перебувають у сурядному зв'язку початкової частини першого слова і кінцевої другого [9, с. 721]. Наприклад, chibling (child and sibling), yogacise (yoga and exercise), Brexit (British withdrawal from the eurozone).

4. **Епоніми** – будь-яка власна назва, на основі якої утворено нову номінацію. Епонім може бути основою для створення цілої низки спеціальних найменувань. Іноді причиною появи епонімічного терміна є не бажання увічнити ім'я особи, а навпаки – незгода з принципових питань, викладених у чийсь теорії, хоча найчастіше номінацією для безіменного явища є мовний знак на позначення авторства висловленої думки [1, с. 7–8].

Епоніми у засобах масової інформації найчастіше відбивають політичні та соціо-культурні зміни у світі. Яскравим прикладом на підтвердження цього є намір включити до складу Оксфордського словника велику кількість неологізмів, утворених на основі прізвища американського президента Дональда Трампа [the Guardian]: Trumponomics (the president's economic policy), trumpertantrum (angry early-morning tweeting laced with innuendo and falsehood), trumpkin (a pumpkin carved to resemble the former TV host), Trumpflation, the inflation analysts predict will be caused by the new administration's economic policies; and Trumpist (a Trump supporter), Trumpette (a female Trumpist) and Trumpista (a rare Hispanic Trumpist).

Не лише імена політиків, а й акторів та персонажів популярних кінофільмів, стають підґрунтям для творення нових епонімів: Yoda (a person who embodies the characteristics of Yoda, especially in being wise; guru), minion (to perform tasks as a minion), Brangelexit (joins exit with Brangelina, Brad Pitt and Angelina Jolie), Brex-Pitt (as the internet was referring to the breakup of Brad Pitt and Angelina Jolie), Osborne (to announce a product prematurely and to disadvantage).

Неологізми-епоніми з'являються у мові також внаслідок активного розвитку соціальних мереж, комп'ютерних онлайн ігор та інших сучасних форм спілкування: Pinteresting (interesting enough to post to the Pinterest social network), Facebooking (the activity of using the social networking website Facebook), Pokemoning (the act of playing Pokemon or Pokemon GO).

Основні труднощі при перекладі неологізмів пов'язані з тим фактом, що нові лексичні одиниці, як правило, не зареєстровані у двомовних словниках, тому перекладач повинен самостійно встановити їх значення: спочатку проаналізувати структуру неологізму, визначити спосіб його творення, вивчити контекст, знайти приклади його використання, дати свій варіант перекладу, зрозумілий для реципієнта [8, с. 124].

У ході дослідження встановлено наступні способи перекладу неологізмів: транслітерація (транскрипція), калькування, дескриптивна перифраза, пряме включення.

Терміном «транслітерація» позначають переклад на рівні графеми з урахуванням норм мови-реципієнта. Наприклад, *sharenting* (*шаарентінг*), *Uberization* (*Уберізація*), *Brexit* (*Брекзит*).

Терміном «транскрипція» позначають встановлення якомога точнішого відповідника через запис звучання слів мови-джерела графемами мови-реципієнта. Наприклад, *Trumpist* (*Трамніст*), *Facebooking* (*Фейсбукінг*).

Коли у результаті перекладу неологізм перекладається українською мовою залишається незрозумілим у контексті, можливою є додаткова експлікація слова. Наприклад, *Calexit* (*Калекзіт*, *вихід Каліфорнії зі складу США*), *Yoda* (*Йода*, *гуру*), *Twitterhea* (*Твіттерхеа*, *надмірне використання Твіттеру*).

Калькування – це особливий вид запозичення, при якому структурно-семантичні моделі мови-джерела відтворюються поелементно матеріальними засобами мови-реципієнта. Калькування як прийом створення еквівалента схожий на буквальний переклад – еквівалент цілого створюється за допомогою простого складання еквівалентів його складових [3, с. 178]. Наприклад, *instafamous* (*відомий у Instagram*) *gender fluid* (*без визначеної статі*), *post-truth* (*після-права*), *emojictionary* (*словник емоджі*), *computer vision syndrome* (*синдром комп'ютерної втоми очей*).

Коли значення неологізму неможливо виразити за допомогою транслітерації або транскрипції, перекладачі вдаються до дескриптивної перифрази [12, с. 162]. За визначенням В. Комісарова це трансформація, за якої лексична одиниця мови-оригіналу замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто дає пояснення цього значення мовою перекладу [4, с. 251]. Цей засіб можна застосовувати як для пояснення значення у словнику, так і при перекладі неологізмів у конкретному тексті.

Наприклад, *Twitter Quitter* (людина, яка закрила свою сторінку у *Твіттері*), *wefies* (селфі групи людей), *Gameboy Back* (хвороба хребта, спричинена надмірним сидінням у неправильному положенні над екранами планшетів та телефонів).

Спосіб прямого включення передбачає використання оригінального написання англійського слова у тексті. Використання цього способу може бути виправдане в тих випадках, коли неологізм неможливо передати жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання. Наприклад, *AFOL* (дорослий фан *Lego*), *Mx* (звертання до людини без вказівки на її стать), *FlatCat* (новітня безлінійна камера).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, провідна роль перекладача полягає не лише у відтворенні змісту неологізму, а й у створенні його відповідника у мові-реципієнті, що призводить до поповнення її лексичного складу. Тому, з-поміж запропонованих способів перекладу (транслітерація, транскрипція, калькування, дескриптивна перифраза, пряме включення) перекладачі, як правило, вдаються до застосування транслітерації, транскрипції з описовим перекладом для однокомпонентних лексем та калькування для передачі багатоконпонентних одиниць. Адже стислість і однозначність тлумачення є основними критеріями при пошуку відповідника у мові-реципієнті. При неможливості реалізувати один з вищезазначених способів, слід звернутися до дескриптивної перифрази. Перспективою подальших досліджень є встановлення прагматичних характеристик неологізмів.

Література:

1. Дзюба М. М. Епоніми в українській науковій термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.01 «українська мова» / Дзюба Майя Миколаївна. – Луцьк, 2011. – 22 с.
2. Дзюбіна О. І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови) : дис. канд. філ. наук : 10.02.04 / Дзюбіна Оксана Ігорівна. – Львів, 2016. – 206 с.
3. Драбов Н. До питання перекладу англійських неологізмів / Наталія Драбов // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2015. – № 13. – С. 178–181.
4. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.
5. Кучумова Н.В. Телескопійні неологізми в англомовній медичній лексиці / Н. В. Кучумова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Сер. : Філологічна. – 2013. – Вип. 36. – С. 39–42.
6. Миньяр-Белоручева А. П. К проблеме создания политических неологизмов / А. П. Миньяр-Белоручева // Вестник ЮУрГУ. – 2012. – № 25. – С. 32–37.
7. Омельченко Л. Ф. Телескопійні слова сучасної англійської мови та їх структурно-семантична характеристика / Л. Ф. Омельченко // Збірник Львівського університету. Іноземна філологія. – 2003. – № 15. – С. 49–54.
8. Петрова Е. Е. Анализ и перевод некоторых английских неологизмов последних лет / Екатерина Евгеньевна Петрова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – № 8 (38). – Ч. 2. – 2014. – С. 123–125.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – К. : Полтава : Довкілля., 2006. – 716 с.
10. Энциклопедический словарь-справочник лингвистических терминов и понятий / [Г. С. Журавлева, М. А. Лапыгин, А. М. Ломов та ін.]. – Т. 2. – Москва : Флинта, 2014. – 840 с.
11. Ярцева В. Н. Языкознание: большой энциклопедический словарь / Н. Д. Арутюнова, В. Н. Ярцева. – Москва : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 682 с.
12. Korunets I. V. Theory and practice of translation / Ilko Vakulovych Korunets. – Vinnytsya : Nova Knyha Publishers, 2001. – 448 с.
13. Online Etymology Dictionary [Електронний ресурс] // Douglas Harper. – Режим доступу до ресурсу : http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=neologisme

УДК 81'373.43:004

Н. П. Білоус, Н. В. Новохатська,

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

СПОСОБИ ТВОРЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ 2015-2017 РОКІВ

Стаття визначає поняття неологізму, узагальнює наукові підходи та аспекти до вивчення новоутворень, встановлює основні типи способу словотвору та подає їх характеристику. У дослідженні виявлено найпродуктивніші способи творення англійських неологізмів, а також проаналізовано їх прагматично-функціональне навантаження.

Ключові слова: неологізм, деривація, аббревіація, телескопія, епоніми, функції.

СПОСОБЫ ОБРАЗОВАНИЯ И ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ НЕОЛОГИЗМОВ 2015-2016 ГОДОВ

Статья определяет понятие неологизма, обобщает научные подходы и аспекты к изучению новообразований, устанавливает основные типы способов словообразования и характеризует их. В исследовании обнаружены самые продуктивные способы образования английских неологизмов, а также проанализирована их прагматическо-функциональная нагрузка.

Ключевые слова: неологизм, словообразование, деривация, аббревиация, телескопия, эпоним, функции.

TYPES OF WORD FORMATION AND FUNCTIONS OF ENGLISH NEOLOGISMS IN 2015-2017

The article is devoted to the notion of English neologisms. It defines this linguistic phenomenon as a word or word combination, used in the language in a specific period to denote something new or to acquire a new meaning in addition to existing ones. Derivation, abbreviation, blending, eponymy are the main productive ways of forming neologisms. Derivation is a process of creating new language units on the basis of the other ones by means of stem expansion with the help of suffixes and prefixes. Abbreviation is a process of forming units of secondary nomination, leading to multi-component nouns being shortened. It facilitates communication and compresses the meaning of the utterance. Blending results in forming a new word via incorporation of the stem of one word in a shortened basis of the other one or combination of the shortened stems of both words. Eponyms include any proper names that are used as components of words or word combinations to form a neologism. Nowadays neologisms have the following functions: nominative, compressive, expressive, diagnostic and euphemistic. Quite often they are interrelated and a neologism performs several functions simultaneously.

Key words: neologism, word-formation, derivation, abbreviation, blending, eponym, functions.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У світлі стрімкої глобалізації увагу науковців привертають мовні зміни, що дозволяють відслідкувати основні тенденції